

Udbyttekonfiskation kan efter § 76, stk. 1, foretages hos den person, som *udbyttet er tilfaldet umiddelbart* ved den strafbare handling. Modtageren af udbyttet kan være en person, der er ansvarlig for lovovertrædelsen (hovedmanden eller medvirkende), en person eller et selskab, på hvis vegne lovovertræderen har handlet, eller – undtagelsesvis – en udenforstående tredjemand, som begunstiges umiddelbart ved lovovertrædelsen. Hvis den udenforstående tredjemand har modtaget udbyttet i god tro bør der dog næppe foretages konfiskation, jf. betænkningen s. 30.

Adgangen til konfiskation hos *andre end den person, som udbyttet umiddelbart er tilfaldet*, er reguleret i § 76, stk. 4. Denne bestemmelse tager sigte på situationer, hvor den umiddelbare modtager af udbyttet har foretaget dispositioner over udbyttet for at skjule dette og dermed bringe det i ly for konfiskation. Bestemmelsen giver adgang til konfiskation af det overdragne udbytte eller dets værdi hos erhververen i tre situationer: Hvis den pågældende var bekendt med det overdragnes forbindelse med en strafbar handling, hvis erhververen har udvist grov uagtsomhed i denne henseende, eller hvis overdragelsen er sket som gave. Hvis overdragelsen er sket som gave, kræves der således ikke ond tro hos modtageren. Denne bestemmelse kan f.eks. anvendes, hvis gerningsmanden har overdraget større pengebeløb eller lignende til andre, herunder til den pågældendes (mindreårige) børn. Anklagemyndigheden har bevisbyrden for, at betingelserne for konfiskation hos tredjemand er opfyldt.

Efter retsplejelovens § 824 kan der under efterforskningen af en lovovertrædelse foretages *beslaglæggelse* af ting, der antages at burde konfiskeres, herunder udbytte. »Ting« omfatter i denne sammenhæng også penge. Beslaglæggelse kan også besluttes med henblik på konfiskation af værdier, der er trådt i stedet for genstande, der kan konfiskeres. Højesteret har herudover i afgørelsen i Ugeskrift for Retsvæsen 1978, s. 918, fastslået, at der kan ske beslaglæggelse af lovligt erhvervede værdier med henblik på værdikonfiskation, idet retten godkendte beslaglæggelse af en tiltalt narkotikahandlers sommerhus, der ikke havde forbindelse med de strafbare forhold, med henblik på konfiskation af udbytte fra handel med narkotika.

Reglerne om beslaglæggelse er foreslået revideret i Strafferetsplejeudvalgets betænkning nr. 1223/1991 om beslaglæggelse og edition under efterforskning, navnlig med henblik på at skabe klarere regler om beslaglæggelsens civilretlige retsvirkninger. Justitsministeriet forventer som nævnt ovenfor under pkt. 1, at lovforslag på grundlag af denne be-

tænkning kan fremsættes senere i denne folketings-samling.

6.2. Forslaget i handlingsplanen

I handlingsplanen foreslås, at det overvejes i straffeloven at indføre bestemmelser om omvendt bevisbyrde ved udbyttekonfiskation i forbindelse med grov narkotikakriminalitet og grov berigelseskriminalitet. En regel om omvendt bevisbyrde kan indebære, at det påhviler en person, der dømmes for disse lovovertrædelser, at bevise, at de økonomiske værdier, den pågældende besidder, ikke stammer fra lovovertrædelser.

Der henvises i den forbindelse bl.a. til, at det i sagen om omfattende kriminalitet begået over et længe tidsrum kan være vanskeligt at føre bevis for omfanget af det opnåede kriminelle udbytte. Selv om gerningsmanden dømmes, kan det således forekomme, at den pågældende af denne grund alligevel opnår en gevinst ved de kriminelle handlinger.

Endvidere nævnes det, at det er karakteristisk for organiseret kriminalitet, at organisationen udøver store bestræbelser på at hvidvaske udbyttet gennem lovlig virksomhed, og at der derfor er særligt behov for at lette anklagemyndighedens muligheder for at bevise omfanget af det udbytte, der er opnået ved kriminaliteten.

6.3. Fremmed ret

6.3.1. Indledning

Internationalt er tendensen i retsudviklingen en videre brug af udbyttekonfiskation.

Til illustration kan f.eks. nævnes FN-konventionen af 20. december 1988 imod ulovlig handel med narkotika og psykotrope stoffer (jf. bekendtgørelse nr. 50 af 17. juni 1993 i Lovtidende C), der i artikel 5, stk. 7, indeholder følgende bestemmelse:

»Enhver part kan overveje at sikre omvendt bevisbyrde for så vidt angår den lovlige oprindelse af påstået udbytte eller andre formuegoder, som kan være genstand for konfiskation, i det omfang et sådant skridt er i overensstemmelse med principperne i dens nationale lovgivning og karakteren af dens retsforfølgnings- og andre procesregler.«

Beskrivelsen i det følgende af enkelte andre landes retsregler – eller overvejelser om indførelse af sådanne – om udvidet adgang til konfiskation bygger på redegørelsen for fremmed ret i den norske betænkning »Mer effektiv inddragning av vinning« afgivet af et udvalg under Justis- og Politidepartementet i september 1996. Justitsministeriet har således ikke foretaget selvstændige undersøgelser af fremmed ret.